

INTERVENCIÓ DEL PRESIDENT DE LA SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS JURÍDICS

Josep Cruanyes i Tor

És per a nosaltres un honor com a Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, poder organitzar aquest acte amb la Reial Acadèmia de Bones Lletres.

La nostra Societat sempre ha volgut col·laborar amb entitats del nostre país que, com és el cas de la Reial Acadèmia de Bones Lletres, comparteixen amb nosaltres objectius d'estudi de la nostra cultura com són la història, la literatura i, per a nosaltres, el dret.

La Reial Acadèmia de Bones Lletres s'ha caracteritzat al llarg de la seva història per la dedicació a l'estudi de la nostra llengua i la nostra cultura, i sempre ha tingut un interès especial pel nostre dret. Nogensmenys, va publicar les normes sobre servituds urbanes i relacions de veïnatge mitjançant l'edició de les *Ordinacions d'En Sanctacília* i les normes del *Recognoverunt proceres* referides a les servituds. Això va ser l'any 1851, en què es va editar el text català antic dins d'un estudi comparatiu de les diverses edicions de les *Constitutions i altres drets de Cathalunya* i al qual es van afegir una versió en català modern i la traducció al castellà. Aquesta edició va significar contribuir a difondre i posar a l'abast d'advocats i jutges les normes que regulaven les relacions de veïnatge, que encara estan recollides amb certes modificacions i actualitzacions en l'actual llibre cinquè del Codi civil de Catalunya.

Pel que fa a nosaltres, hem de dir que esperem poder continuar mantenint aquesta col·laboració que ja va encetar el nostre enyorat president Josep Maria Mas i Solench.

Ens plau participar en aquest acte també pel fet que s'hi ret homenatge a Jesús Lalinde, eminent historiador del dret aragonès que tant va fer al llarg de la seva vida per a l'estudi i el coneixement de les institucions jurídiques de la Corona d'Aragó. Entre els seus estudis hem de destacar els que va dedicar a les nostres institucions i el nostre dret, seguint el camí que va obrir el doctor Font i Rius. Poc després de la promulgació de la Compilació del dret civil especial de Catalunya, va publicar a la *Revista Jurídica de Catalunya* dos articles en què es-

tudiava diverses institucions jurídiques nostres recollides en aquell text, amb la regulació dictada i l'estudi de la tradició jurídica catalana.

La nostra Societat té com a objectiu difondre el nostre dret, des de la perspectiva de la seva regulació actual i dins del procés de codificació que està engegat, i l'estudi de la seva història. Per això edita dues revistes que cobreixen aquest doble ventall: la *Revista de Dret Històric Català* i la *Revista Catalana de Dret Privat*.

Per aquest motiu, ens plau reconèixer i homenatjar els juristes catalans i les personalitats que, com Jesús Lalinde des de la història del dret, han contribuït a l'estudi del dret i a la creació de doctrina.

Lalinde, com a aragonès i català d'adopció, va contribuir en moments no gens favorables a estudiar les institucions jurídiques i el dret de la Corona d'Aragó i també de Catalunya: un model polític de caràcter plurinacional basat en el respecte a la diferència i el respecte a les personalitats dels pobles que el formaven i on la font principal del dret no eren només els privilegis atorgats pels reis, sinó també les constitucions i els altres drets dictats per les Corts; una societat en què l'estat de dret i l'equilibri institucional prefiguraven l'estructuració jurídica i institucional dels estats democràtics contemporanis.

En el preàmbul d'un article sobre el dret aragonès, publicat a la *Revista Jurídica de Catalunya* i titulat «De la nacionalidad aragonesa a la regionalidad», es dolia de les mancances de l'article primer de la compilació catalana, on la tradició jurídica catalana només tenia un caràcter interpretatiu, i remarcava la millor redacció de la compilació aragonesa. Sortosament, d'aquella situació de mínims en què la Compilació es va aprovar, s'ha passat a la represa de les institucions legislatives i polítiques, recuperades de nou després de la restauració de la Generalitat per la República, seguida de la represa de la nostra institució amb la nova restauració del 1977. El Parlament reinstaurat va esmenar aquella mancança amb la nova redacció de l'article primer i, ara, la millor resolució del llibre primer del nostre Codi civil. S'hi afegia el valor interpretatiu i integrador que comportava la inclusió de la jurisprudència, que recuperava la jurisprudència històrica i la més recent del Tribunal de Cassació.

Així, avui ens trobem, a diferència de l'any 1973, en què Lalinde feia aquell article en un procés de superació, amb el procés de recuperació de les nostres institucions i amb un nou parlament com a òrgan legislatiu que ha recollit de nou la sobirania del nostre poble, suprimida pel rei de nefasta memòria Felip V, que ens contempla en aquesta sala. Ho va fer per mitjà d'un acte tan poc jurídic i no oposable al dret inalienable dels pobles com és el dret de conquesta. I aquesta paraula hauria de ser foragitada, ja que el dret es contradiu amb la força de les armes.

Un poble com el nostre, que té com a senyal d'identitat el dret propi, que traspua els seus costums i la seva personalitat, és un poble de pau que acaba imposant la raó del dret per sobre de la raó de la força, que tantes vegades ens ha subjugat.

Ara podríem dir a Jesús Lalinde que som al camí de tornada de la regionalitat a la nacionalitat. En aquest procés, li hem d'agrair la seva contribució en l'àmbit de la història del dret. Ara l'Estatut de l'Aragó reconeix la identitat històrica com a nacionalitat del seu poble.

Per això entenem tan encertada la conferència que farà en aquest acte el catedràtic doctor Román Piña Homs.